

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum relatio in Deo sit idem quod eius essentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

stantia, vt infra patebit. vnde ratio non sequitur.

AD QVINTVM dicēdū, q̄ rō illa procedit de relatione reali, q̄ habet aliud esse ab esse substantiæ cui inest. Sic autē non est in proposito, vt infra patebit.

AD SEXTVM dicendum, quod cum personæ diuinæ relationibus distinguantur, non alio differunt quàm seipsis: quia relationes sunt ipsę personæ subsistentes, vt infra patebit.

AD SEPTIMVM dicēdū, q̄ attributa essentialia q̄ sunt proprietates essentię, sunt in Deo a realiter, & nō fm rōnē. Bonitas. n. Dei est res q̄dā, & similiter eius sapientia, & ita de alijs, licet ab essentia nō differant nisi rōne: sic ē est de relationibus vt infra patebit.

AD OCTAVVM dicēdū, quod substantia Dei esset imperfecta si aliquid ei inesser, quod non esset ipsa. Relatio autem in Deo est substantia eius, vt infra patebit. vnde ratio non sequitur.

AD NONVM dicendum, quod mobile & accidēs reducuntur ad aliquid prius, sicut imperfectum ad perfectum. Nam accidens imperfectum est, & similiter motus est imperfecti actus. Sed hoc quod dicitur ad aliud, quandoque sequitur perfectionem rei, sicut patet in intellectu: nam consequitur eius operationem quæ est eius perfectio, & ideo perfectio diuina non prohibet relationem in Deo ponere, sicut prohibet ibi ponere motum & accidens.

AD X. dicendum, q̄ id quod necesse est per se esse, nō refertur ad aliquid quod sit extraneum ab ipso: nihil tamen prohibet quin referatur ad aliquid intra ipsum. Vnde cum nō dicatur esse necesse per aliud, dicitur esse necesse per seipsum.

AD XI. dicendum, quod relatio realis in Deo cōsequitur actionem intellectus, nō quidem ita quod relatio realis intelligatur intelligentis ad intellectū, sed ad verbum: quia intellectum non oritur ab intelligente, sed verbum.

AD XII. dicēdū, q̄ licet rō naturalis possit peruenire ad ostendendum, q̄ Deus sit intellectus, modū tñ intelligēdi nō pōt inuenire sufficienter. Sicut. n. de Deo scire possumus q̄ est, sed nō quid est: ita de Deo scire possumus, q̄ intelligit: sed non quomodo intelligit. habere autem cōceptionem verbi in intelligēdo, pertinet ad modum intelligēdi: vnde ratio hæc sufficienter probare non pōt: sed ex eo quod est in nobis aequaliter p̄ simile coniecturare.

AD XIII. dicēdū, quod in alijs oppositionibus semper alterum est vt imperfectum, vel nō ens, vel vt habens aliquid de non ente: negatio enim est non ens, & privatio est quædam negatio, & duorum contrariorum alterum semper habet aliquid privationis. vnde alia oppositiones in Deo esse nō possunt, sicut oppositio relationis, quæ ex neutra parte importat imperfectionem.

ARTICVLVS II.

Vtrum relatio in Deo sit eius substantia.

SECUNDO queritur, vtrum relatio in Deo sit eius substantia. Et videtur quod non. nulla enim substantia est relatio, hæc est quædam propositio immediata: sicut & hæc, nulla substantia est quantitas. ergo nec diuina substantia est relatio. Sed dicendum, quod diuina substantia est relatio secundum rem: non tamen secundum rationem.

Sed contra. Rō cui nihil respondet in re, est cassa & vana: sed nihil vane in Deo debet poni. ergo nō pōt esse quod relatio differat ab essentia, rōne existēte.

¶ 3 Præt. Personæ diuinæ distinguuntur relationibus: sola. n. relatio multiplicat trinitatem, vt dicit Boetius.

F in lib. de Trin. si ergo personæ diuinæ secundū substantiam non distinguuntur, relatio autē nihil addit supra substantiam fm rem, sed solum secundum rationem, sequetur q̄ personæ diuinæ distinguantur solum fm rationem, quod est hæresis Sabellianæ.

¶ 4 Præt. Personæ diuinæ non distinguuntur fm aliquid absolutum, quia sequeretur q̄ distinguerentur fm essentiam ex hoc quod ea quæ de Deo dicuntur absolute, significant eius essentiam, ut bonitas, sapientia, & huiusmodi. Si ergo relationes sunt idem quod diuina substantia, oportebit quod vel personæ non distinguantur secundum relationes, vel q̄ distinctio personarum sit secundum essentiam.

¶ 5 Præt. Si relatio est ipsa substantia Dei, sequetur q̄ sicut Deus & sua magnitudo pertinet ad patrem, ita substantia in diuinis, ex hoc q̄ Deus est sua magnitudo, ita pari ratione paternitas pertinet ad patrem. Et sic quod de Deo dicitur, dicitur fm substantiam, quod est contra Aug. in 5. li. de Tri. qui dicit q̄ non omne quod de Deo dicitur, dicitur secundum suam substantiam.

¶ 6 Præt. Quicquid prædicatur de prædicato, prædicatur de subiecto: sed si relatio est ipsa essentia diuina, hæc prædicatio erit vera. Essentia diuina est paternitas, & pari ratione ista. Filiatio est diuina essentia, ergo sequetur quod filiatio est paternitas.

¶ 7 Præt. Quæcumq; sunt idem, ita se habent, quod quicquid prædicatur de vno, prædicetur de alio. q̄ fm Philos. 1. Top. quantacumq; differētia assignauerimus, ostendentes erimus q̄ non idem. sed de essentia diuina prædicatur, q̄ sit sapiens, q̄ creet mundum, & huiusmodi, quæ nō videntur prædicari posse de paternitate, vel filiatione. ergo relatio in diuinis non est essentia diuina.

¶ 8 Præt. Id q̄ facit distinctionē in diuinis personis, non est idem cū eo quod nō distinguit. nec distinguitur: sed relatio in diuinis distinguit, essentia autē non distinguit, neq; distinguit. ergo non sunt idem.

¶ 9 Præt. Idem per suam essentiam non potest esse principium contrariorum, nisi per accidens. sed de distinctione cuius est principium relatio in diuinis, opponitur unitati, cuius est principium essentia. ergo relatio & essentia non sunt idem.

¶ 10 Præt. Eorum quæ sunt idem, in quocumque est unum, & aliud. Si ergo essentia diuina & paternitas est idem, in quocumq; est essentia diuina, erit & paternitas: sed essentia diuina est in filio. ergo & paternitas, quod patet esse falsum.

¶ 12 Præt. Relatio & essentia differunt, salte rōne in diuinis: sed ubi est diuersa ratio siue definitio, effectus verum esse: quia definitio est oratio indicans quod est esse. ergo aliud erit esse relationis in diuinis, & aliud substantiæ. ergo relatio & substantia differunt secundum esse, & ita realiter.

¶ 12 Præt. Ad aliquid dicuntur quorū esse est aliud se habere, ut dicitur in prædicamentis: esse ergo relationis est in respectu ad aliud, non autem esse substantiæ. ergo relatio & substantia non sunt idem secundum esse, & sic idem quod prius.

¶ 13 Præt. Aug. dicit 5. de Trin. quod aliquid dicitur in Deo non substantiue, sed relatiue: quod autem substantiam diuinam significat, dicitur substantiater. ergo relatio in diuinis non significat substantiam diuinam, & sic idem quod prius.

¶ 14 Præt. Aug. dicit q̄ Deus non eo Deus est, quia pater est: sed essentia diuina est Deus; paternitas autem

neque relatio est communis. Quaedam vero non quantum ad principale significatum: sed quantum ad modum significandi, habent aliquam differentiam a ratione essentiae vel relationis. Et ista praedicantur quidem de essentia vel relatione, licet non proprie. Et huiusmodi sunt adiectiva & verba substantialia, ut bonus, sapiens, intelligere, & velle: huiusmodi. n. quantum ad rem significatam, significant ipsam essentiam, sed tamen significant eam per modum suppositi, & non in abstracto. Et ideo propriissime dicuntur de personis & de nominibus essentialibus concretis, ut Deus vel pater, bonus, sapiens, creans, & alia huiusmodi: de essentia autem in abstracto significata, & non per modum suppositi: sed improprie. Adhuc autem minus proprie de relationibus: quia huiusmodi conueniunt supposito secundum essentiam, non autem secundum relationem. Deus enim est bonus vel creans, ex eo quod habet essentiam, non ex eo quod habet relationem.

AD OCTAVVM dicendum, quod illud quod facit distinctionem, potest esse cum eo quod nec distinguit nec distinguitur idem re: sed non ratione.

AD NONVM dicendum, quod unitas essentiae non opponitur distinctioni relationum: unde non sequitur quod relatio & essentia sint causa oppositorum.

AD X. dicendum, quod quaecumque sunt eadem re & ratione, oportet quod in quocumque est unum, sit aliud: non autem hoc oportet de his, quae sunt eadem re, sed non ratione. Sicut instans est idem quod est principium futuri, & finis praeteriti: non tamen principium futuri dicitur esse in praeterito, sed id quod est futuri principium. Et similiter non dicitur quod paternitas est in filio: sed id quod est, scilicet essentia.

AD XI. dicendum, quod in diuinis nullo modo est esse nisi essentiae: sicut nec intelligere, nisi intellectus. Et propter hoc, sicut in Deo est tantum unum intelligere: ita etiam unum esse. Et ideo nullo modo concedendum est quod aliud sit esse relationis in diuinis, & aliud essentiae. Ratio autem non significat esse: sed esse quid id est quid aliquid est. Unde duae rationes vnus rei, non demonstrant duplex esse eius: sed demonstrant quod dupliciter de illa re potest dici quod est, sicut de puncto potest dici quod est sicut principium, & ut finis: propter diuersam rationem principij & finis.

AD XII. dicendum, quod cum relatio sit accidens in creaturis, esse suum est inesse. Unde esse suum, non est ad aliud se habere: sed esse huius secundum quod ad aliud, est ad aliud se habere.

AD XIII. dicendum, quod dicuntur relatiua de Deo praedicari non substantialiter, quia non praedicantur per modum existentis in substantia: sed per modum ad aliud se habentis, non ideo quin illud quod significant, sit substantia.

AD XIV. dicendum, quod Deus dicitur non eo Deus quo pater, propter diuersum modum significandi diuinitatis & paternitatis, ut expositum est.

ARTICVLVS III.

Utrum relationes constituent et distinguant personas siue hypostasas.

TERTIO quaeritur utrum relationes constituent, & distinguant personas siue hypostasas. Et vbi quod non. Dicitur. n. Aug. 7. de Tri. Omnis res quae relatiue dicitur, est etiam aliquid excepto relatiuo: sicut homo dominus: & homo seruus: sed personae in diuinis dicuntur relatiue. ergo sunt aliquid excepto relatiuo. Non ergo constituentur per relationes. Ni-

hil enim potest esse aliquid remoto suo constitutum. Sed dicendum, quod praeter intellectum paternitatis in diuinis, intelligitur pater.

¶ 2 Sed contra, constat quod pater etiam relatiue dicitur. Si ergo praeter paternitatem oportet aliquid esse in persona, quia paternitas est ad aliquid, eadem ratione praeter hoc quod dicitur pater, oportet aliquid in persona ponere, quod non relatiue dicitur.

¶ 3 Praet. Aug. ibidem dicit quod nullo modo purandum est patrem dici ad seipsum: sed quod dicitur, ad filium dicitur. ergo idem quod patet. Sed dicendum quod illud quod pater est, relatione excepta est essentia.

¶ 4 Sed contra, illud quod est in relatiuo relatione excepta, per relationem ad aliquid refertur, sicut pater in exemplis ab ipso positus. homo. n. per relationem dicitur refertur ad feruum. Sed essentia non refertur in diuinis: neque. n. generat neque generatur. ergo non potest hoc intelligi de essentia, sed de relationis supposito, cui conueniat generare vel generari.

¶ 5 Praet. Prius est unumquodque in se consideratum quam ad aliud refertur. Nihil autem constituitur per id quod est eo posterius secundum intellectum. ergo hypostasis patris non constituitur per relationem, qua ad aliud refertur.

¶ 6 Praet. Hypostasas in diuinis perfectiones sunt, & in rebus humanis: sed apud nos proprietates non constitunt neque distinguunt hypostasas, sed sunt signa distinctionis hypostasas constitutarum. ergo nec in diuinis relationes quae sunt proprietates, constitunt hypostasas, nec distinguunt.

¶ 7 Praet. Prius est intelligere hypostasim generantem quam ipsam generationem, cum generans intelligatur, ut generationis principij: prius autem est intelligere generationem quam paternitatem, relationes enim ad actiones uel passionem sequuntur, ut in 3. Met. dicitur. ergo prius est intelligere hypostasim patris, quam paternitatem. ergo non constituitur paternitas, eadem ratione, nec hypostasis filij filiatione.

¶ 8 Praet. Nulla forma constituit & distinguit, nisi in genere suo, sicut albedo constituit & distinguit qualitatem, album a nigro: & similiter longitudo constituit aliquid & distinguit in genere quantitatis. ergo & relatio non constituit nec distinguit, nisi in genere ad aliquid: hypostasis autem significatur in genere substantiae. Relatio ergo nec distinguit nec constituit hypostasim.

¶ 9 Praet. Relatio in diuinis est diuina essentia. si ergo constituit & distinguit hypostasim, aut hoc est inquantum est substantia diuina, aut inquantum est relatiuo non inquantum est essentia diuina, quia essentia diuina, cum sit eorum tribus personis, non potest esse distinctionis principium. Similiter etiam nec inquantum est relatiuo, quia secundum relationem non significatur aliquid per se existens, quod significat nomen hypostasis: sed solum ut ad aliquid dicitur. ergo relatio nullo modo distinguit uel constituit hypostasim.

¶ 10 Praet. Nihil constituit, & distinguit seipsum in diuinis: relationes autem sunt ipse hypostasas. Sicut enim non differunt diuinitas & Deus, ita nec paternitas & pater. ergo relationes non constitunt nec distinguunt hypostasas.

¶ 11 Praet. Non est quaerendum de aliquibus duobus quod distinguantur, nisi in aliquo conueniant, quo aliquo superueniente distinguantur in vitroque. Sicut animal comede est homini, & equo: distinguitur autem animal rationali & irrationali differentijs additis.

In corp. art. & ad 4. arg.

Lib. 7. c. 1. a medio to. 3.